

ezen színpadi feladat megoldása folytán emberibb életet élhetnek. Patócs Mariann rendezte őket, a játék címe: *Az ördög és a székely menyecske*.

Régi vendégek Szegeden a Makói Általános Iskola színjátszói. Ők a szerkesztett játék műfajának kiemelkedő képviselői, évek óta magas színvonalon dolgoznak, gyermekeik tisztán, szépen, beszélnek, és hatalmas pedagógiai fegyverténynek tartom azt, hogy a csoportvezetők mindig az osztályukkal dolgoznak, az osztály minden tanulója színjátész. Idei előadásuk, a *Miért nem dalol az uborka?* a fentebb említett értékeket hordozta, nagyon jól szórakoztattak bennünket. Rendezőik: Dr. Tamásné R. Nagy Klára és Badóné Fürtön Judit.

Nagyon izgalmas feladatra vállalkozott Majorosné Baráth Márta: Mosonyi Aliz *Boltosmeséit* próbálta megfejteni. Az egészen különleges titkokat rejtő apró történetek néhány kivételtől eltekintve titkok maradtak, de érezhető volt, hogy ez a vállalkozás még nem egészen kész, s ha majd elnyeri végső formáját, izgalmas színház válhat belőle.

Ezek voltak a legkiemelkedőbb előadások ezen a napon, de igazságtalan lennék, ha az új generáció néhány jeles képviselőjét nem említeném. Azt gondolom, hogy Ráfiné Gáspár Annamária, Nagyné Hős Ágnes, Szerediné Prónai Mónika, Gáborné Puskás Julianna nevével találkozni fogunk még, ők pályájuk kezdetén járó rendezők, és minden adottságuk megvan arra, hogy a szakma mesterei lehessenek.

Még egy utolsó hír: a Szegeden látott tizenhét előadás rendezője nő. Hol vagytok, fiúk?!

Kis Tibor

Aranyeső Kecskeméten

Kecskeméti Ifjúsági Otthon, 2012. április 27-28.

Mitől jó egy fesztivál? A kecskeméti válasz erre a kérdésre az, hogy hagyományokat kell teremteni. Kecskemétre a színjátszó csoportokat Józsa Kata vezérletével 20 éve Thália szekere hozza. Majd felcsendül a Kalmár János által írott, *A színjátszók otthona* című dal... A hagyományok közé tartozik, hogy a csoportok, a rendezők megnézik egymást, így minden csoport telt ház előtt játszhat. A fesztivál „ottalvós”, így hát nemcsak munka, hanem buli is várja a gyerekeket. Már csak néhány igazán jó előadás kell (öt arany-, három ezüstminősítés), és minden adott egy igazi találkozóhoz.

3. kép: „...nem hallod, mama? Szólj rám!” – monomáriák. A Lajtorja csoport előadása. Rendezte Török László Dafti. KL felvétele (Paks, 2012. június 1.)

Vannak olyan képek, amelyek végleg beégetik magukat a néző emlékezetébe – ilyen képpel indít a Lajtorja „...nem hallod, mama? Szólj rám!...” című előadása. A gyermek az anya és apa közötti áthidalhatatlan szakadék fölött egyensúlyozik, és nem tud odaérni egyik oldalra sem. Török László megtalálta valódi formanyelvét. Tudom, hogy furcsán hangzik ezt mondani egy olyan rendezőről, aki évtizedek óta az egyik legfontosabb alakja a magyar gyermekszínháznak, de mégis így van. Idén jelent meg nála először egy olyan letisztult, pontos képi fogalmazás, ami kristálytisztán hordozza a színpadra álmódott versek lelkét. Azt hiszem, nemcsak a művészi élmény miatt fontos ez az előadás, de más – gyakorlati – haszna is van. Megmutatja, hogy miként lehet szerkesztett játékba történetet csempészni, hogyan lehet ívet adni ennek a rendkívül nehéz gyermekszínházi műfajnak.

A dávodai csoport (2010-ben és 2011-ben is aranyat kaptak) Horkics Erika rendezte játéka, *A böggös fia meg az ördögök* felhőtlenül szórakoztatott, nevetetett. Tudjuk, hogy ma már csak úgy lehet érvényesen népmesét mondani színpadon, ha meg tudjuk találni azokat a pontokat, amelyben felfedezhetjük mai énünket, a ma világát. Ennek a játéknak az a legfőbb erénye, hogy megtalálta a ma is érvényes gondolatokat, mai nyelven szólalt meg, ebből következett remek humora. Az előadás úgy szórakoztatott, hogy közben szívszorító pillanatokot is átélhettünk. Számomra a legmaradandóbb kép a mennyország volt – egyaránt nagyszerű képi és szöveghumor.

Ha versenyt indítanánk a legerősebb nyitókép tárgykörében, valószínű Hodován Péter csoportja nyerné. A Kincskereső Kölykök Lázár Ervin *A zöld lific* című meséjét vitték színpadra. Olyan rém borzolta idegeinket a játék elején, amely vetekszik Edvard Munch Sikolyával. A tapasztalt rendező azt is tudta, hogy ez a kép meddig maradhat, mikorra válhat megszokottá. Közhely, hogy Lázár Ervint nagyon nehéz színpadra tenni. Hodován Péter pontosan tudja, hogy hogyan lehet, ezért kaptunk egy elgondolkodtató, igazi „lázárvines”, gyönyörűen lebegő játékot, emlékezetes képekkel.

Nem tudom, mi történt Felsőszentivánon. Valami nagy baj van, az biztos. A mindig is igényes, választásra és megmunkálásra egyaránt odafigyelő rendező most egy iskolai farsagra való játékkal jelentkezett, egy Hófehérke paródiával (*Hófehérka /és a hét kukás/*), amit csak azért nem fogunk gyorsan elfelejteni, mert irritálóan bosszantó volt igénytelensége. Amit nem értek, az az, hogy ezt Kalmár János is tudta-tudja. Nem kértek minősítést. Akkor miért kellett ezt a játékot a falu határain kívül is megmutatni?

Érdekes ellenpólust mutat a Tassi Tüzoltó Egyesület Színházi Színjátzóinak játéka. Egy nagymama, Aczél Lászlóné, akinek semmifajta pedagógusi, színjátszós képzettsége nincs, feldühödött azon, hogy az ifjúság program, értelmes cél nélkül lődörög az utcán. Összeszedte őket, és elkezdett velük játszani – és már vagy három éve teszi ezt. A betlehemes játék (*Örömhír a pusztában*) ugyan nem pörgött csúcspontjában a – korán jött – nyári melegben, de a szándék, a pedagógiai munka megkérdőjelezhetetlen. Sok ilyen nagymamát kívánok minden településnek!

Igazi örömjátékkal folytattuk a sort (*Túl a Maszat-hegyen*). A kecskeméti Liliomszörnyek csoportvezetője, Tóth Orsolya fiatal kora ellenére tapasztalt színjátzó. A „fergeteges” elcsépelte szó, de most nem tudok más jelzőt használni játékaikra. Olyan lendülettel, örömmel, sebességgel játszottak, hogy lélegzethez is alig jutottunk, pazar poénok gyors egymásutánja felhőtlen szórakozást biztosított a közönségnek.

Mit kell tenned, ha van egy olyan csoportod, ahol van 13 lány, és egyetlen fiú? Sárosi Gábor ezt a rendkívül nehéz kérdést meg tudta válaszolni (*Csokoládé, avagy szerelmi lecke lányoknak*). Rendezz életjátékot olyan témában, amely kamaszodó lányokat igazán érdekel (szerelem), és tégy oda egy picivel kisebb korosztályú fiút, aki ezt az egészet tényleg unja, nemcsak színpadon, civilben is! Ehhez keverj még egy nagyon elemelt tárgy-bábjátékot, készíts a gyerekek legjobb mondataiból egy szövegkönyvet, és máris kész vagy egy sziporkázó humorú előadással, aminek jó néhány jelenetére emlékezni fogunk! Ez a játék az igazi példa arra, hogy szakavatott kezekben a kamaszok a nézők számára is élvezhetően tudnak mesélni problémáikról, nem kell ahhoz, például, Janikovszky Éva! Sőt, a Janikovszky Éva márkajelű előadások mindig azon buknak meg, hogy egyszerűen ma már nem igazak (nem tudom, valaha igazak voltak-e), vagy egyszerűen csak színpadról közhelyesek az elhangzott mondatok. Beszéltem már pazar nyitóképről, hadd tegyem most ugyanezt a Lazarcú Maszkák záró képeről: felemelő, vagy csak vicces? Egyszerűen szép! Velük kapcsolatban még egy irigyelendő: a csoport úgy jött létre, hogy a rendező válogathatott a jelentkezők közül. Szívesen lennék én is ilyen helyzetben!

A Nevenincs (hatbé) szintén szerkesztett játékkal jelentkezett (*A mi padunk*). Kiváló példáját láthattuk egy olyan darabnak, amelyben versetűdök váltogatják egymást életjátékként színpadra vitt miniatűr jelenetekkel. Sz. Kulcsár Gabriella nagyon ügyesen, jó érzékkel találta meg azokat a verseket, azokat a problémákat, amelyek ténylegesen érintik a „hatbét”, ezért egy jó humorú, vidám előadás szemtanúi lehetünk.

Mindent összevetve: jókedvű, színvonalas, helyenként torokszorító, időnként jóízűen nevetető másfél napot zártunk. Kecskemét tudja azt, hogy válság ide vagy oda, ha fontosnak tartunk valamit, ma is meg tudjuk cselekedni. Tehetséges gyerekek és elhivatott pedagógusok egész sora viszont azt mutatta meg, hogy ahol ilyen generáció nő fel, bízhatunk a jövőben.

Kis Tibor

„Ne törődj a közönséggel, a zsűrinek játszol...”

Eger, Bartakovics Béla Közösségi Ház, 2012. április 27.

A mondatot egy beállítás során, a színpalak mögül csíptem el.

Erősen jelképes, meghatározza a találkozón fellépő csoportok, csoportvezető-rendezők célját. Pedig a közönségben nem volt hiba. Sokan és sokat nézték egymást a csoportok, a nagyméretű nézőtér szinte minden előadáson tele volt. Stílust tekintve színes volt a felhozatal, láthattunk szerkesztett műsort, mesejátékot, életjátékot, mesejátékba oltott életjátékot, még musicalt is.

Nyolc előadás, különböző szinten lévő csoportok, különböző felkészültséggel, rutinnal rendelkező csoportvezetők. A találkozón a végleteket is sikerült megélni. A skála egyik végére szívesen rakom a Gál Zoltán vezette siroki Bendegúzok cigány meséjét (*A vezeklő cigány*). A nagykamaszok erős, ütős előadást hoztak, döntési helyzetekkel, sok-sok kórusjellegű csoportos játékkal, szép és színes egyéni alakítással, játékörömmel. Tempós, jó ritmusú, rövid játékot láttunk, szerencsére se a rendező, se a csoport nem akart nagyobb markolni a kelleténél, pont addig tartott, amennyi lehetőség van a történetben.

A skála másik végén – mely alapvető etikai, pedagógiai kérdéseket vet fel – a 60i színi-mini csoport *Jancsi és Juliska abszurd* című előadása, csoportvezető-rendező Diligens Károly. Az előadás előtt a rendező papírról olvas fel „segítő” szöveget, mely már magyarázza is a leendő előadást. Felkészít bennünket arra, hogyan értsük, illetve fogadjuk majd be az előadást, említve gyermekpszichológiát, halálélményt, gyászunkat és az előadás látszólagos humortalanságában felfedezhető erős humort... Aztán elkezdődik egy fiú és egy lány közös játéka, egymást Jancsinak, Juliskának szólítják, de se történetet, se akciót, se reakciót nem lelünk. Van viszont némiképp „örkényes” és „ionescos” dialógus-tömeg, a Lar't pour L'art társulattól szedett elcsépelet szöveccel tarkítva. Mi pedig, a gyermekszínházi találkozók közönsége, nagy türelemmel szemléljük ezt az öncélú demonstrációt. Nem értjük, ez az abszurd... Hiába lettünk az előadás előtt felvilágosítva. Kérdés persze, hogy a játszóknak értik-e, mit játszanak, vagy csak mozgó bio-díszletként, irdatlan alázattal kiszolgálják a rendező bácsi elmélet-rendszerét?

Szívesen megkérdeztem volna tőlük, de az eredményhirdetés után a rendező az emléklappal együtt vitte is a csoportot haza, párbeszédre nem kaptunk lehetőséget. Magunkra maradtunk a kérdéseinkkel, közte a legfontosabbal, a pedagógusi felelősség kérdésével. Csoportvezető-rendezőként mit tehetek meg a gyermekszínházi csoportokkal, mi az, amit már nem? Van-e egyértelmű határ? Ráhúzhatom-e a gyerekekre az önkifejezési szándékot, teóriát, hogyan és meddig? Manipulálhatom-e az önfeledt és spontán játékot, a rekonstrukció során mennyi szabadságot hagyok meg a játszóknak? Közhelyes szakmai kérdések. A *Jancsi és Juliska abszurd* kapcsán újra előtörték, bízom abban, hogy a 60i színi-mini csoportvezetője is tisztában van a korrekt válaszokkal.

A találkozó jó pillanataihoz hozzájárult a karácsondi Vasgereben csoport *Ludas Matyi, avagy a libák gárogása* című előadása Petrényiné Juhász Judit rendezésében és a Paff Színpad *Rikoltások* című szerkesztett játéka, csoportvezető-rendező Rajnavölgyi Vilmos. Mindkét csoportra jellemző a koncentráció, az egymásra figyelés, a lendületes és harsány közös játék.

Talán minden csoportvezető többet törődhetett volna a közönséggel, ha nem marad fent a színházterem dobozszínpadán, beleszokva-beletörődve a hosszú évek óta kialakult hagyományba, miszerint a színpad ilyen, a közönség is ezt szokta meg, azaz lent ül, a játszóktól jó messzire. Pedig szinte mindegyik előadásnak jót tett volna, ha hozzánk, a közönséghez fizikailag is közelebb kerül. Könnyebb a dolga a nézőknek, játszóknak egyaránt, a nézőtér alapterülete lazán elbírta volna egy azonos szinten lévő játéktérrel.

A hiányérzetekkel együtt egy színes, jól koordinált megyei találkozón vettünk részt, köszönet a játszóknak, csoportvezetőknak és nem utolsósorban a szervezőknek.

Egervári György